

rede van docent v. d. Schuit had kunnen staan, zonder dat „De Wekker“ hem den lauwerkrans onthouden had, dien het blad nu, vanwege zijn „diep inzicht“ om zijn slapen vlocht. Het staat ongeveer net zoo, alleen in wat andere taal, in de rede van den docent. Maar het is toch een uitdaging van doctor A. Kuyper. En wie zijn tanden zet op dat citaat van de steengroeve, die moet verder kijken dan dat in het debat van vroeger jaren gesleepte steengroevebeeld van dr. A. Kuyper, opdat hij niet blind, althans bijziende worde, door den stroom van dr. Kuyper's geest voorbij te zien, terwille van één uit zijn verband gelicht woordje.... dat men nog zoeken moet.

Want evenals docent v. d. Schuit op dat ééne steengroeve-zinnetje een heele rectorale oratie bouwt, evenzoo zou een ander op dat ééne zinnetje van den electischen stroom een heele redeneering kunnen bouwen.

Beiden zouden dan tenslotte uitkomen bij twee geheel verschillende Kuypers.

Maar het nagelacht zal zeggen: lees Kuyper; en kom gij daarna, en spreek in bedachtzaamheid.

Of, gelijk het eens door prof. Lindeboom werd gezegd: Lees, wat er staat. Versta, wat ge leest. Gebruik, wat ge verstaat.

Dat zij zoo. Want zoo van iemand, dan geldt toch wel van dr. Kuyper, dat hij niet is saam te vatten onder één in een aanteekening genoteerd citaat.

* * *

D. Wilden wij dus even onbarmhartig als docent v. d. Schuit oordeelen, dan zouden wij kunnen zeggen: die niet-schriftuurlijke, en niet-confessionele, die zijt gij. Niet in uw „richting“, zooals gij zegt; o neen; dat zou een beleediging zijn, waarin wij u niet volgen willen. Maar in uw exegese en dogmatiek dus ook.

Want als docent v. d. Schuit werkelijk volhouden wil, gelijk hij nu met nadruk heeft gepredikt, dat „metanoia“ hetzelfde is als „palingenesis“, als wedergeboorte, dan zeggen we: lees na, alle bijbelplaatsen, waarin „metanoia“ staat. Houdt gij uw gedachte vol, dan vloeit uit de lezing:

a. van Lucas 17:4, dat men zich 7 maal daags wederbaren kan, met een radicale, den wortel rakende omkeering;

b. van Matth. 11:21, dat de wedergeboorte kan tot stand komen, niet door het Woord en den Geest, maar door uitwendige teekenen, en dan automatisch;

c. van Matth. 3:2, 4:17, Marcus 6:12, 1:15, Lucas 24:47, Hand. 26:20, 3:19, 8:22, Openb. 2:16 en 3:19, dat zowel Jezus Christus, als de Dooper, en de apostelen zeggen, dat men zich moet wederbaren, terwijl de confessie zegt, dat men daarin lijdelijk is in tegenstelling van de bekeering.

d. van Hand. 2:38 dat Petrus aanbanger is van de door De Wekker als ketterij uitgeroepen gedachte van den doop op veronderstelde wedergeboorte; immers hij zegt dan: wordt wedergeboren en dan dadelijk gedoopt, zonder dat Petrus van al die volwassen menschen al kan zien, of de wedergeboorte tot daden is overgegaan, wat ook volgens docent v. d. Schuit toch altijd eenigen tijd duurt; langer dan in Hand. 2 toegemeten was aan de doopacte....

Neen, wij willen niet den kant der oolijheid uit met deze ernstige dingen. Maar wij vragen wel aan docent v. d. Schuit: houdt gij vol: metanoia is gelijk aan de wedergeboorte? Zoo ja, dan houden wij u aan uw woord, dat toch ook tusschen wedergeboorte en bekeering een principiëel verschil aanneemt; en zeggen dus op uw gezag:

a. dat God aan alle menschen verkondigt, dat zij

wedergeboren moeten worden (maar waarom doet Hij het dan niet?), Hand. 17:30;

b. dat de wedergeboorte komt na eerste werken, die daarna wederom gedaan moeten worden, Openb. 2:5;

c. dat men vóór de wedergeboorte (van vs 5) al goede werken kan doen (Openb. 3:3); vgl. 3:19;

d. dat Nivv niet alleen zou hebben kunnen wedergeboren zijn, maar metterdaad wedergeboren is, Matth. 12:41, Lucas 11:32; er kan toch immers wel van „schijn“ sprake zijn aan den buitenkant, bij een uiterlijke metanoia; maar niet aan den binnenkant, niet bij een innerlijke, verborgen metanoia;

e. dat God iemand tijd geeft, opdat hij tot wedergeboorte kome, Openb. 2:21; iets wat nog al veel zou lijken op een (niet Kuypersaansche) leer van een dormante wedergeboorte (want er is „tijd“ voor gegeven) en waarbij dan die dormante wedergeboorte niet alleen jaar en dag in de steengroeve verborgen blijft, maar zelfs geheel en al weigert in bekeering over te gaan....

f. dat Ezaü een plaats van wedergeboorte niet vond, hoewel hij ze met tranen zocht, Hebr. 12:17;

g. dat de droefheid tot God niet een vrucht van de wedergeboorte is, maar daaraan voorafgaat, 2 Corinthe 7:9, 10; want de droefheid tot God is een droefheid TOT metanoia en WERKT die ook;

h. dat God wil, dat allen tot wedergeboorte komen; 2 Petr. 3:9; let wel, er staat niet: tot wedergeboorte gebracht worden, maar komen, gáán tot wedergeboorte; waarbij dus ook de lijdelijkheid weer wegvallt....

En nu zwijg ik van de rest. Ik zwijg ervan, dat bij deze opvatting van den Apeldoornschen dogmaticus het parallelisme van Lucas 15:7 en heel het verband van dien tekst trouwens, een raadsel wordt, en Hebr. 6:6 heelemaal. Ik vraag alleen maar: is dat alles niet on-schriftuurlijk en tegen de confessie?

Ik beschuldig docent v. d. Schuit niet, zooals hij ons. Maar ik zeg alleen: wilt u dr. Kuyper bestrijden, kom dan nog eens terug.

En nog zijn we er niet.

K. S.

P.S. Plaatsgebrek was oorzaak, dat dit vervolg-artikel verleden week achterbleef.

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

De Doop van Johannes.

Een onzer lezers doet me een vraag over het karakter van den Doop van Johannes: of hij al of niet moet beschouwd worden als in wezen één met den Christelijken Doop. In een kring waarin deze vraag aan de orde kwam hoorde hij het Christelijk karakter van den Johanneschen Doop, gelijk dit o.m. door Calvijn en door Dr. A. Kuyper Sr in E. Voto wordt geleerd, bestrijden op de volgende gronden: „dat de Johannesche Doop niet bedienend was in den Naam van God-Drieëenig; dat ten tijde van Johannes nog de besnijdenis gold als het door God ingestelde teken en zegel voor de inlijving in het Genadeverbond, wijl toen de bloedstorting van Christus nog niet had plaats gehad; dat de Christelijke Doop pas ingesteld is even vóór Jezus' hemelvaart; en dat het gelijktijdig bestaan van twee Sacramenten, die beide de inlijving in het Verbond der genade verzegelen, een ongerijmdheid ware.“

Gelijk van zelf spreekt, kan ik er niet aan denken hier het vraagstuk aangaande den Doop van Johannes — dat trouwens onder ons, Gereformeerden, geen vraag-

stuk meer is — in den breede te behandelen. Wilde ik het, ik zou niet beter kunnen doen dan wat Dr. Kuyper in E. Voto over geschreef nog eens over te schrijven. Want duidelijker en meer overtuigend dan het daár geschiedde kan ik het Christelijk karakter van den Johanneschen Doop niet beschrijven en adstrueeren. En wie er niet door overtuigd werd, moet ik den raad geven het nog eens en nog eens te lezen.

Toch wil ik m'n vrager gaarne van eenig beschied dienen.

In de eerste plaats dan een enkele opmerking over de gronden die hij tegen het Christelijk karakter van den Doop van Johannes hoorde aanvoeren. Het is niet moeilijk in te zien, dat geen ervan steek houdt.

Met den eerste zal wel niet bedoeld zijn, dat Johannes' Doop niet bedienend werd op last van God-Drieëenig; want de goddelijke instelling van zijn Doop werd door Johannes zelf niet alleen uitdrukkelijk beleden (Joh. 1:33), maar ook door Christus betuigd (Matth. 3:15). Bedoeld zal zijn, dat bij de bediening ervan niet werd uitgesproken de formule: Ik doop u in den Naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes. Toegegeven nu, dat dit metterdaad zoo is — want ofschoon we niet weten, dat Johannes onder het uitspreken van een vaste formule den Doop bediende, en dus ook niet beslissen kunnen of hij het deed onder de bij ons gebruikelijke, laat zich wel aannemen, dat hij bij zijn Doop niet de onder ons gebruikelijke formule bezigde — dan zou daaruit toch in 't minst niet blijken, dat zijn Doop niet een Christelijke Doop was. Want ook ná Jezus' hemelvaart werd de Doop volstrekt niet altoos bedienend „in den naam des Vaders, des Zoons en des Heiligen Geestes“ — zelfs is daarvan geen enkel voorbeeld in het geheele Nieuwe Testament aan te wijzen — maar doorgaans of althans niet zelden „in den naam van Jezus Christus“ (Hand. 2:38, 8:16, 19:5).

Trouwens, met het Doopsbevel in Matth. 28:19 was het ook allerminst de bedoeling van onzen Heere Jezus Christus bij de bediening des Doops een bepaalde formule voor te schrijven. De woorden „in den naam des Vaders en des Zoons en des Heiligen Geestes“ dienen enkel om doel en strekking van den Doop aan te wijzen als verzegeling van den hand aan, en van de gemeenschap met den Drieëenigen God. Dit en dat alleen, en niet het opvatten van de woorden als een voorgeschreven formule was het dan ook wat de Christelijke kerk reeds vroeg deed besluiten — en met recht; want zóo deed de formule de betekenis der heilige handeling telkens in 't volle licht treden — deze vast staande uitdrukking bij den Doop te gebruiken. Doch het Christelijk karakter van den Doop maakt ze daar van zóo weinig afhankelijk, dat ook nog door onze Geref. Kerken een Doop die bedienend werd onder het uitspreken van de woorden: „Ik doop u in den naam van Jezus Christus“ zonder eenige aarzeling als Christelijke Doop zou worden erkend.

Wat het tweede en vierde bezwaar betreft, dat bij Johannes' optreden nog de besnijdenis gold als teken en zegel voor de inlijving in het Verbond der genade, wijl de bloedstorting van Christus nog niet had plaats gehad, en het bestaan van twee sacramenten, die beide op die inlijving doelen, een ongerijmdheid ware — daárbij wordt uit het oog verloren: dat de grens tusschen de Oude en de Nieuwe Bedeeling niet zóo scherp door God getrokken werd, als grens is tusschen twee landen of provincien.

Eer komt ze overeen met die tusschen de zee en het vaste land, tusschen den morgen en den volke dag. De overgang was niet plotseling, maar geleidelijk

met het oog op het orgaan, dat men tot spreken noodig heeft. Zoo was ik voor mij zelven verantwoord.

De President, deze rede dadelijk tot de zijne assumende, zeide: „dit kon wel“. Doch neem, het was niet genoeg en men leidde mij eene formule voor (Art. 163). Deze heb ik herhaaldelijk van de hand gewezen. Want zij accordeerde niet met mijne gevoelens en evenmin met de beschuldiging, en ik gevoelde aversie van tegenover een plan gesteld te worden, in een oogenblik, wanneer men in ééne minuut over zijn leven beslissen moet en onder zulk een atmosfeer is gebracht, dat men zich van woorden en formelen geene nauwkeurige rekenschap geven kan. Ik heb het ding niet onderschreven, maar het slotte met een laissez aller bejegend.

Nu ik echter zie, dat het in de Notulen gebruikt wordt, zou het onbillijk zijn mij daardoor te laten binden en jammerlijk figuur te laten maken. Inderdaad men moet geen gevoel hebben om zulk een voorstel, in zulke omstandigheden, na zulke praemissen en instances, iemand te kunnen voorleggen, en, daar ik — men vergeve mij indien ik personen hierin mengen moet, wier goede trouw ik niet verdenk — het Moderamen toch wel anders kende, ben ik in de grootste verwarring gebracht. Hoe zou ik toch in zulke oogenblikken, na, zonder vorm van proces, als ongeschikt afgekeurd te zijn, lust hebben om te vragen om verder nog over den tijd, wanneer ik zou ophouden met doceren en over finanties te onderhandelen. Dit weet ik wel, en mijne vrienden weten 't ook, dat ik mij van 't oogenblik af, dat die avondzitting heeft plaats gehad, als afgezet beschouwd heb. Ook heb ik later in het minst niet onderhandeld. Herhaaldelijk heb ik gevraagd, of dit nu alles in naam der Synode geschiedde. De President verklaarde, na het sluiten der vergadering: „nu zijn wij geen Synode meer“. Dit is de geschiedenis.

Nu beginnen de notulen: Art. 163. En op de basis van dit artikel gaat de Synode voort. Hoe is dit? Heeft de President dan niet ingelicht? Wel mogelijk! Althans toen er navraag gedaan werd, door praesidiviserende leden, wat gebeurd was, hoe het mogelijk was, werden de vragen afgesneden en de zaak geëxtingueerd.

Intusschen, nu de zaak uitgevoerd is, laten de notulen de motieven, die gisteren dienst gedaan hebben, rusten en gaan in eene andere baan. Hoe dit zij, weet ik niet, maar op die manier komen zij zeer logisch tot de conclusie van Art. 203, waar de gansche verantwoordelijkheid op mij geworpen wordt en volgens welke ik de beschuldigingen zelf zou bevestigen.

Immers wat staat in Art. 203? Vooreerst, dat er een

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Protest tegen een paar Artikelen van de Synode der Christelijke Gereformeerde Kerk, gehouden te Zwolle.

Men zal zich verwonderen, dat, op deze wijze, een protest van mij uitgegeven wordt. Ook zou ik dit liever gelaten hebben, doch word daartoe gedwongen, omdat de Bazuin tot eene kleine mededeeling mij is ontzegd geworden.

Ik heb n.l. bezwaar tegen enkele artikelen van bovengenoemde notulen (163, 164, 203), waar mijn naam ten onrechte gebruikt en eene scheffe voorstelling der zaken gegeven wordt. Laat men zoo iets doorgaan, dan wordt men voor altijd door zwart op wit gebonden. Daar ik echter geen lust had om de verantwoording te dragen van eene daad, die ik ten zeerste afkeur, heb ik mij tot de Bazuin gewend, met verzoek om eene kleine opmerking te plaatsen, waarin ik zeide, met genoemde artikelen, insover zij op mijn naam stonden, niet in te stemmen. Het Moderamen der Synode heeft echter aan de Bazuin verboden dit vier- of vijfmal regels op te nemen, onder voorwendsel — ik noem het een voorwendsel —, dat geene kerkelijke gedingen in de Bazuin opgenomen worden en de zaak aan den gang was. Ik zocht geen geding maar schreef, dat mijn woord bloot defensief was en vind het onaangenaam van een geding te hooren.

Ik vind dit over 't algemeen een treurige manier van doen. Verloopen zomer ben ik in stilte, zonder dat ik zelf schier weet hoe, afgezet geworden; ik heb geene gelegenheid gehad mij op de Synode te verdedigen en thans, nu men de vrijheid neemt de gansche zaak in de notulen „namens mij“ te laten passeeren, verhindert men mij een enkel woord ter billijke verdediging. Ik heb zelf nooit geheimhouding gevraagd, maar, afkeerig van sensatie, de dingen laten begaan; doch nu ik zie, dat onder zulk eene methode iemands persoonlijkheid publiek gekrenkt wordt, wordt het roeping tegen te spreken. Ik kan dit te vrijmoediger doen, omdat niets onbetamelijks mij drijft en ik op eene gebeurde zaak niet bezwaar na te pleiten, terwijl ik noch tegen hen, die de zaak hebben uitgevoerd noch tegen de Synode eenige ranuncie gevoel. Zoo zal ik eene andere lezing geven naast genoemde artikelen, dan kan ieder vergelijken.

In Art. 163 leest men, dat ik mijn ontslag vraag en daarbij een paar verzoeken doe. Men vraagt mij, hoe dit mogelijk was: of ik dan eene schoone betrekking, door mij steeds met zooveel lust waargenomen, zoo gemakkelij, omdat ik mij ongesteld gevoelde, heb laten varen?

Ingeluid de door het lict Bedeeling e Heiligen Ge de Christelij ike Doop - besnijdenis

Evenals Doop schred Testaments Gods, die re Zoo het Doop naast gedeelte ouders die gedoopt — hun jeugd b geloof in Ch ontvangen

En nog beid van Be dat de Besu bond der s eemonieele klaren, dat e weestond, besnijdenis wille van d dienen (Ha

En wat h Doop pas in daarme we bewezen m

Dat Christ tig en nadri duidelij. M de Christelij werd ingest zijn volle k

En naar ' geleerden is

Een twee is deze, dat een Chris is; maar d wel was. E oelchen D hij niet rech

Zóoveel n hannes rech zijner zendt van Israël n tus. Daarin. Bruigom. zij bond aan

En daarin te zijn. Wa in Hem, an Christelijke en nog alte

Zoo men het licht va alles klaar

V.

beschikking. een wachtgo gevraagd en ik het beschiedter, daa om mij aftez had men mij

Doch nu w dienstbaar s zijn en aan ten hunne b in den mond den het jaar deze verbind

Door allen u soort van on die laatste v aan de Scho en hoe is het een enkel w

Maar welnu, tingen niet s niet met uw zonnen, ma van gij mij l

van elk, m medelijdende poet ik tien onzinig gen fende de pae te schrijven, hen die ze officieus de ben, het wa Synodale art

maar, deze i digheid hant van het hele het recht. E treffen moet

Gelukkig e gen om 2009 mine overtu

Ik weet, el woording zij moet groot on voor de geda kopje wilden systeem, geli daad, indien

handelen. Wille-
dan wat Dr. Kuy-
s over te schrij-
tuigend dan het
karakter van den
en adstrueeren
moet ik den raad
lezen.

eenig bescheid

opmerking over
lijk karakter van
eren. Het is niet
toek houdt.

zijn, dat Johan-
t van God Drie-
van zijn Doop
uitdrukkelijk be-
Christus betuigt
bij de bediening
mule: Ik doe's
en des Heiligen
eternaal zoo in
Johannes onder-
den Doop be-
n of hij het doel
hovel aannemen
ons gebruikelijk
laaruit toch in
een Christe-
hemelvaart word
d „in den naam
Geestes" — zelfs
te geheele Nieuw-
rgaans of althans
Christus" (Hand

Matth. 28:19 was
nauw Heere Jezus
en bepaalde for-
in den naam des
Geestes" dienen
en Doop aan te
aan, en van de
lod. Dat en dit
woorden als een
ik wat de Christe-
— en met recht-
kenen der heilige-
ten — deze vast-
gebruiken. Doch
— maakt ze daar-
nog door onze
werd onder het
u in den naam
zeling als Christe-

r betreft, dat hij
als gold als toeken-
zond der genade
niet had plaats
gevoelen. Doch
— maakt ze daar-
nog door onze
werd onder het
u in den naam
zeling als Christe-

schon de zee en
n en den volke
maar geleidelijk

ot spreken noodig
antwoord.
de zijne assumen-
en, het was niet
voor (Art. 163)
d gewezen. Want
s en evenmin met
sle van tegenover-
ogenblik, wanneer
beslissen moet ee-
dat men zich van
ge rekenschap ge-
heven, maar te

in gebruikt wordt.
laten binden en
er laten men moet
stel, in zulke om-
instansies, iemand
men vergeve mij
moet, wier goede
nen toch wel as-
warring gebracht
na, zonder vorm
zijn, lust hebben
in tijd, wanneer ik
inantes te onder-
vrienden weten
f, dat die avond-
beschouwd heb-
derhandeld. Het
alles in naam de
rklarde, na het
en Synode meet"

n op de basis van
is dit? Heeft de
nogelijk! Althans
praeadviesgevend
elijk was, werden
tingueerd.

u, laten de notulen
en hebben, rusten
zij, weet ik niet
gisch tot de char-
rantwoording ten
is welke ik de be-

teerst, dat er een

ingeluid door de vleeschwording des Woords, en
door het lijden en sterven van Christus, brak de Nieuwe
Bediening eerst ten volle door met de uitstorting des
Heiligen Geestes. Daarom laat het zich verstaan, dat
de Christelijke Doop — maar nog niet de volle Christo-
lijke Doop — reeds begon bedienend te worden vóór de
besnijdenis radikaal was afgeschaft.

Evenals de Christus zelf trad ook de Christelijke
Doop schrede voor schrede uit de schaduwen des Ouden
Testaments te voorschijn. Een vriendelijke beschikking
Gods, die rekening hield met de zwakheid van zijn volk.

Zoo het ongerijmd ware, dat tijdelijk besnijdenis en
Doop naast elkander stonden — ze deden het slechts
gedeeltelijk, want niet de jonge kinderen voor
ouders die zelf nog niet den Doop ontvingen, werden
gedoopt — ware het even ongerijmd, dat zij, die in
hun jeugd besneden waren geworden, zoodra ze tot het
geloof in Christus kwamen ook nog den Doop moesten
ontvangen.

En nog gemakkelijker wordt die tijdelijke gelijktijdig-
heid van Besnijdenis en Doop verstaan, als men bedenkt,
dat de Besnijdenis wel teeken en zegel was van het Ver-
bond der genade, maar toch ook een nationale en
ceremonieele betekenis had. Daaruit laat zich ook ver-
klaren, dat de Apostel Paulus, die Petrus in 't aangezicht
weerstand, omdat deze na den Pinksterdag nog de
besnijdenis wilde opleggen, er toe kon besluiten, ter
wille van de Joden, Timotheüs de besnijdenis toe te
laten (Hand. 16:3).

En wat het derde bezwaar betreft, dat de Christelijke
Doop pas ingesteld is even vóór Jezus' hemelvaart —
daarmee wordt al van te voren vastgesteld, wat juist
bewezen moet worden.

Dat Christus in Marcus 16:16 en Matth. 28:19 plecht-
tig en nadrukkelijk den Christelijken Doop verordent is
duidelijk. Maar de vraag gaat juist hierover, of daarmee
de Christelijke Doop, naar zijn wezen, voor het eerst
werd ingesteld, of in zijn voleindigde betekenis en
zijn volle kracht werd afgekondigd.

En naar 't gevoelen van al onze Gereformeerde god-
geleerden is dit laatste het geval.

Een tweede opmerking die ik onzen vrager wil maken
is deze, dat wie beweert, dat de Doop van Johannes
geen Christelijke Doop was, daarmee niet gereed
is; maar dan ook moet zeggen, wat voor Doop het
wel was. En dan zal 't hem moeilijk vallen den Johan-
neschen Doop een betekenis toe te kennen waarbij
hij niet rechtstreeks bij den Christelijken Doop uitkomt.

Zóoveel is toch wel duidelijk, dat de Doop van Jo-
hannes rechtstreeks verband hield met heel het doel
zijner zending: geestelijk Israël uit de nationale banden
van Israël naar 't vleesch, uit te leiden tot den Chris-
tus. Daarin was hij de vriend des Bruidgoms die den
Brigom zijn bruid tegenover leidde. Zijn Doop ver-
bond aan Christus.

En daarin blijkt hij overtuigend Christelijke Doop
te zijn. Want dat: als teeken en zegel der inlijving
in Hem, aan Christus te verbinden, bedoelt ook de
Christelijke Doop gelijk hij overal na den Pinksterdag
en nog altoos onder ons bedienend wordt.

Zoo men slechts den Doop van Johannes ziet in
het licht van heel den arbeid des Voorloopers, wordt
alles klaar en doorzichtig.

V.

F.

beschikking gemaakt wordt betreffende een jaargeld of
een wachtgeld. Deze passage ga ik voorbij. Ik heb niets
gevraagd en kon niet in mijne betrekking blijven, zoodat
ik het beschouw, als mij geschonken; aan de andere zijde
echter, daar men het recht miste — juridisch genomen —
om mij afzettelen en ik altijd op mijn post geweest ben,
had men mij niet zonder emolument kunnen laten gaan.
Doch nu wordt daaraan toegevoegd, dat ik mij weer
dienstbaar stel, dienstbaar om aan de Bazuin bezig te
zijn en aan de School les te geven tot de nieuwe Docen-
ten hunne betrekking zullen aanvaarden, en mij wordt
in den mond gelegd, dat ik daarvoor op deze voorwaar-
den het jaargeld aanneem en summa summarum voor
deze verbindtenis bedank. Maar hoe zou ik zoo doen?
Door allen uitgestooten en dan aldus te doen: wat voor
soort van onderworpenheid zou dit zijn? En hoe zou ik
die laatste voorwaarde kunnen toestemmen: nog dienen
aan de School. Ik kon dien gedachtegang niet volgen,
en hoe is het mogelijk, dat men mij niet vatte, toen daar
een enkel woord in 't voorbijgaan over gewisseld werd.
Maar weenu, dan zeg ik thans: gij moet zulke verplich-
tingen niet stellen; wie zou daarin treden? Vervolg mij
niet met uwe notulen, met woorden, niet door mij ver-
zonnen, maar tegengesproken! Maak mij niet dat, waar-
van gij mij beschuldigt! Want aan de School te dienen,
naar elk, mijns ondanks, mijne positie kende, door de
medelijdende blikken aangezien van leerlingen, wier res-
pect ik tien jaar lang genoten heb, dit ware absurd en
onzinig genoeg om volkomen de beschuldiging betref-
fende de paedagogie te rechtvaardigen. En in de Bazuin
te schrijven, terwijl de motieven van den President, doch
hun die ze vernemen uitgebreid of anders uitgelegd,
officieus de ronde doen, zoodat ik onmogelijk gemaakt
ben, het ware een knechtelijk werk. In het raam der
Synodale artikelen kan ik mij dit verlangen verbeelden;
maar, deze methode daarlattende, wil ik mijne zelfstan-
digheid handhaven. Dit is, ik weet het, eene afkeuring
van het beleid van den President, doch ik heb daartoe
het recht. En het spijt mij inderdaad, dat het lot mij
treffen moet van zoo te moeten spreken.

Gelukkig echter weet ik iets. En ik zal het niet zeg-
gen om zoowat te compenseeren, maar het is geheel
mijne overtuiging. Wat dan?

Ik weet, elk neemt, wel is waar, den last der verant-
woording zijner woorden en daden op zich, maar het is
niet groot onderscheid. Mij komen gedurig die sommigen
voor de gedachte, van wie getuigd is, dat zij iemand het
kopje wilden afdoen. Ik paste niet in hun opvoedings-
systeem, gelijk ik een afkeer heb van het hunne. Inder-
daad, indien men in de Atheensche routine geloopen

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Breaken breedere denkbeelden zich haan?

I.

Onlangs schreef Prof. R. Casimir in „De Tele-
graaf" over subsidiëering van het Bijzonder Hoo-
ger Onderwijs.

Van de twee artikelen, waarin hij dit onderwerp
besprak, geven we ditmaal slechts een review
van het eerste.

Hij begint met voor op te stellen, dat subsidiëe-
ring van het Bijzonder Hooger Onderwijs er vroeg
of laat zal komen.

Men moge er bezwaar tegen hebben, te keeren
is het niet.

De subsidie, die de wet op 't Hooger onderwijs
toekent aan de aangewezen, bijzondere universiteiten,
beteekent practisch zoo weinig, dat men kan zeggen,
dat zij uit eigen middelen gefinancierd worden.
Bedriegen de teekenen niet, dan is verhooging der
subsidie in aantocht. Men kan over de wenschelijk-
heid en het rechtmatige van bijzondere universitei-
ten denken, zoo men wil, de politieke situatie is nu
eenmaal zoo, dat de subsidiëering te een of ander tijd
moet komen. Het lijkt mij dan ook meer gewenscht, om
den vorm der subsidie te zoeken, dan over haar
toekenning debatten op te zetten, die zeer groote
principiele en wetenschappelijke waarde zouden
kunnen hebben, maar geen daadwerkelijke, politieke.
In het volgende geef ik geen voorstel, maar ik
hoop, dat dit artikel beschouwingen en voorstellen
zal uitlokken.

En om nu toch even naar het tweede artikel
over te wippen, daar zegt hij nog krasser:

Ik herhaal aan 't eind, wat ik in 't begin zeide:
Over de vraag, of bijzonder hooger onderwijs ge-
wenscht is, laat ik mij hier niet uit. Ik bepleit
ook niet, dat er subsidie moet verleend worden, maar
spreek als mijn verwachting uit, dat zij er komt.
En dan is het beter voor de culturele ontwikkeling
van ons land, dat men den goeden vorm zoekt in
onderling overleg, dan dat men maar, als in 1905,
met de hoorns tegen elkaar aan blijft stooten, als de
twee bokken op het smalle plankje. Dan wordt één
geërgerd, één valt er af. Wie die eene zal zijn,
behoeft niet twijfelachtig te wezen. — Ik ben blij,
dat ik deze artikelen in een onzijdig dagblad heb
kunnen plaatsen en hoop, dat zij tot voorstellen
aankleiding geven, die der regeering straks bij een
oplossing van het vraagstuk van dienst kunnen zijn.

Vervolgens gaat hij dan na, welke vorm voor
subsidiëering het verkieslijkst is.

Men zou kunnen subsidiëeren naar het getal
professoren en ook naar het aantal studenten.

In 1922 gaf het rijk zuiver uit (na aftrek des
der examen-, college- en verpleeggeld) een afge-
ronde bedrag van zeven en een half miljoen (plm.
7 m. 584 duizend). Ingeschreven waren voor alle
lessen 4382 studenten. Per student bedroegen de uit-
gaven dus ongeveer f1731.

De V. U. had 19 professoren. Aannemende, dat zij
allen de maximum jaarwedde hadden, zou de sub-
sidie bedragen $14\frac{1}{5} \times 8500 \times 19 = 139.200$. Zij
had 287 studenten. Den leerlingenmaatstaf nemende,

heeft en de zelfbeheersching en regelmaat heeft leeren
waarderen, dan schrikt en huivert men voor zulk een
soort van opvoeding en men vraagt, niet verstaande
waar het heen moet: wat is dit? Non Marie, sed arte!
niet kopje af, maar iemand, zooveel doenlijk, een goed
hoofd geven. Zoo heb ik mij steeds bevestigd bij naar
de beste paedagogen te vormen, juist omdat ik dit voor
het moeilijkste van mijne taak hield. De manier, welke
Socrates aangeeft voor de opvoeding, de Platonische
grondslag van de liefde, door een tegenwoordig schrij-
ver „belangstelling" genoemd en veel wat men dienaar-
gaande in den ouden van Heusde vindt, doch alles Christe-
lijk en zelfstandig opgevat — niet het vakstelsel onzer
Schoolwet — hadden mijne sympathie. Overigens, hoe ik
opgevoed heb, weten zij die mij van nabij kennen, en of
men tot mij zeggen mag: „gij kunt niet doceeren", kun-
nen zij beoordeelen. Het is niet om van mij zelve te
spreken, dat ik dit zeg, ik weer slechts de oontering af.
Ik zal ook niet zeggen: ik kan opvoeden. Wie zal het
zeggen: hij ware de grootste zot. Maar de beste leeraar
is het meest leerling. Die zijn leven lang schoolmeester
is geweest en zich bevestigd heeft den mensch, en wel
bepaald het kind of den jongeling, te leeren kennen en
te leeren leiden, hij zal moeten bekennen, indien hij recht
gevoelt, dat zijn werk slechts „ten deele" is. Eene andere
zaak is het, wanneer ik zeg niet te weten, waarom ik het
vertrouwen der Kerk heb verbeurd. Ik heb de overtuig-
ing onder de moeilijkste gegevens de beste methode
gezoekt te hebben en heb vrede bij de gedachte, welke
toch boven alles gaat, een paedagoog geweest te zijn
tot Christus. Wat ik gezien heb, heb ik gesproken, dat
de plant der oude wereld in deze haar bloem kon bloeien.
Ook verwachtte ik heil van het samengaan der Gerefor-
meerde idee met vormen uit de klassieke opvoeding,
gelijk ik ze had gevat; maar — teleurstelling is 's men-
schen lot! — het is mij afgesneden daartoe in dien kring
te arbeiden, en het smart mij, zulk een kroon en loon
gevoonden te hebben.

Hoe dan: heeft men mij kwaad willen bejegenen?
O neen, maar ik beklaag mij, dat die „sommigen" mijne
beoordelaars en misschien mijne rechtters tevens moes-
ten zijn. Niet omdat ik nog aspiraties voor mij zelve
zou beoogen beklaag ik mij; maar ik had nooit gedacht
zoo iets te zullen ondervinden. Ach die sommigen! Die
donkere figuren! Ik zie ze achter den President en
hunne gedachte in hem gestalte erlangen: hij gant de
daad uitvoeren!... Zoo jaagt de een den ander, men
spreekt de meest harde beschuldigingen uit en indruk-
ken gelden voor bewijzen, men maakt zijn woorden drie-
dubbel hard om des te meer in de engte te kunnen
drijven, men doet ongehoorde dingen, die nergens ge-

zou men komen tot $4\frac{1}{5} \times 217 \times f1731 = f300.500$.
Men ziet een aanmerkelijk verschil.

Bij de professoren rekende hij ook de lectoren.
Intusschen bevredigt hem dit niet, want zoo
zouden de bijzondere Universiteiten „noch subsidie
voor hun gebouwen, noch voor hun laboratoria
krijgen, die toch een groot deel der onkosten
vormen".

Dan zou volgens hem de volgende oplossing
nog meer aanbeveling verdienen:

Een practische oplossing der subsidie-kwestie zou
deze wezen: Bijzondere universiteiten ontvangen
80 pct. hunner werkelijk gedane uitgaven voor ge-
bouwen, leermiddelen en personeel, met dien ver-
stande, dat het subsidie nimmer 80 pct. te boven gaat
van het bedrag, dat men zou krijgen, door het aantal
studenten te vermenigvuldigen met het gemiddeld be-
drag, dat een student het afgelopen jaar aan het
rijk gekost heeft.

Als student gelden zij, die voor alle lessen zijn
ingeschreven en collegegeld betalen. Zoo zij al vier
jaar collegegeld betaald hebben, gelden zij voor de
theologische en juridische faculteit alleen in zooverre,
als zij niet meer dan zesmaal, voor de litteraire
en natuurfilosofische niet meer dan zeven, voor de
medische niet meer dan acht maal zijn ingeschreven.

Voor de hoogleraren wordt geen hooger jaar-
wedde dan de rijksjaarwedde in rekening gebracht.

De afrekening zou onderzocht moeten worden door
een ambtenaar, toe te voegen aan de commissie
voor toezicht op de bijzondere leerstoelen en univer-
siteiten. Het beste nam men hiervoor een zeer alge-
meen, ontwikkeld man, met belangstelling voor en
blijk op wetenschap en tevens met geldelijk uitzicht.

Verder ware te bepalen, dat, zoo deze commissie
een uitgave overbodig of onnoodig oordeelde, zij tot
schraping zou kunnen overgaan, met recht van beroep
voor de bijzondere universiteit op den administratie-
ven rechter, bijv. den Raad van State.

Het wil mij toeschijnen, dat op deze wijze aan
de bijzondere universiteiten zoodanige steun wordt
gebooden, dat zij behoorlijk hun taak kunnen verrichten
en dat tevens gewaakt wordt tegen kostbare over-
drijving, zonder dat de controle de eigenlijke vrij-
heid aan banden zou leggen. Een voordeel dezer
regeling zou zijn, dat de bijzondere universiteiten
geenerlei belang hadden bij een vermindering van
het onderwijsgehalte of de inrichting onzer rijksuni-
versiteiten. Integendeel.

Maar hij meent, dat er nog uitnemender wag
is te vinden.

— Nobel gebaar.

Naar men weet mag men de Christelijk-Histo-
rischen niet rangschikken onder de voorstanders
van het Bijzonder Hooger Onderwijs.

Zij voelen er meer voor de Openbare Universi-
teiten te herkerstenen.

Daarom trof ons te meer een artikel in „De
Nederlander" over de Vrije Universiteit.

Het blad spreekt eerst over de moeilijkheden,
waarin de Vrije Universiteit door het heengaan
van Prof. Bouman is gemaakt en vervolgt:

De Vrije Universiteit is, van den aanvang van
haar bestaan, gedrukt door de omstandigheid, dat,

beuren; intusschen de dwaasheid is geschied, de gevol-
gen blijven, personen worden zedelijk opgevoerd en erger
nog tentoongesteld, en hij, die het doet, en hij, die het
ondergaat, de een zoowel als de ander, zij worden de
dupe van de drijfverij.

Januari 1883.

A. STEKETEE.

1) Voor het gemak van den lezer laat ik de bewuste artikelen
hier volgen.

A. G.

Art. 163.

De Voorzitter deelt namens den Doent Steketee mede,
dat deze, in aanmerking nemende, dat zijne fysieke krach-
ten ontoereikend zijn om te kunnen voldoen aan de veelzijdige
en veelomvattende eischen, aan een nauwgezette vervulling
van de betrekking van Doent aan de Theol. School ver-
bonden, overgaat tot de overigens voor hem smartelijke taak,
om bij deze Synode eervol ontslag uit genoemde betrekking
aan te vragen; met verzoek tevens, dat deze Synode in nader
overleg met hem trede, wat den tijd betreft, waarop dit
ontslag ingaan zal, en wat de financiële zijde der zaak
aanbelangt.

Art. 164.

De Voorzitter vraagt of er ook bij een der leden bezwaar
gevonden wordt om dit gevraagd eervol ontslag te verleenen.
Het blijkt, dat zulks bij niemand het geval is, zoodat aan
Doent Steketee het gevraagd eervol ontslag wordt verleend,
onder dankbetuiging voor de toewijding, waarmede hij zich
steeds aan zijne taak heeft overgegeven.

Art. 203.

Intusschen wordt gesproken over het bedrag van het wacht-
geld, uittekeeren aan den Doent Steketee.
In verband daarmee wordt de vraag behandeld: wat te
doen, ingeval het inkomen, Z.Eerw. door eene eventuele
roeping als leeraar eener gemeente verzeerd, beneden de
som van het te betalen wachtgeld is?
De Synode besluit in dezen:
Aan den Ond-Doent A. Steketee wordt een jaarlijksch
wachtgeld van twaalfhonderd gulden verleend, tot tijd en
wilde dat hij eene betrekking naar zijne keuze aanvaardt,
in welk geval hij met het Curatorium in nader overleg
kan treden omtrent de hoegrootheden van het aldaar, zoo
noodig, nog uittekeeren bedrag.

Tevens verlangt de Synode, dat hij daarvoor zijne krach-
ten de daaraan verbondene voorwaarden, en zegt der Synode
voor hare beschikking dank. Hij zal, met behoud van het volle
traktament, in dienst blijven totdat de nieuwbenoemde Doent
hunne betrekking aanvaarden.